

Universitatea Liberă Internațională din Moldova

Cu titlu de manuscris
CZU: 343.575(043.2)
A36

ALECU Gheorghe

**INCRIMINAREA TRAFICULUI
ȘI CONSUMULUI ILICIT DE DROGURI**

12.00.08 – Drept penal; Criminologie; Drept penitenciar

**AUTOREFERAT
al tezei de doctorat în drept**

Chișinău – 2004

Teza a fost elaborată în cadrul Catedrei Drept Penal și Criminologie a Departamentului Drept al Universității Libere Internaționale din Moldova

CONDUCĂTOR ȘTIINȚIFIC:

Alexei BARBĂNEAGRĂ, *doctor în drept,
conferențiar universitar*

REFERENȚI OFICIALI:

Toader TUDOREL, *doctor în drept, profesor universitar,
Facultatea de Drept a Universității „Al. I. Cuza” – Iași, România.*

Florea VASILE, *doctor în drept, conferențiar universitar,
Academia de Poliție „Ștefan cel Mare” a M.A.I. – Chișinău,
Republica Moldova.*

Susținerea va avea loc la „_____” _____ 2004, orele ____ în ședința Consiliului Științific Specializat D 30/34–12.00.08/12.00.09–25.12.03 în cadrul Universității de Stat din Moldova și al Universității Libere Internaționale din Moldova cu sediul în municipiul Chișinău, str. Vlaicu Pârcălab, 52.

Teza de doctorat / Autoreferatul / lucrările științifice în baza cărora se susține teza pot fi consultate la biblioteca Universității Libere Internaționale din Moldova.

Autoreferatul a fost expediat la „_____” _____ 2004

Secretar științific
al Consiliului Științific Specializat,
dr. drept, conf. univ.

Igor DOLEA

Conducător științific,
dr. drept, conf. univ.

Alexei BARBĂNEAGRĂ

Autorul

Gheorghe ALECU

Actualitatea temei investigate

Flagelul drogurilor reprezintă fenomenul cel mai complex, profund și tragic al lumii contemporane, în condițiile în care, anual, miliarde de dolari și sute de mii de oameni sunt angrenați în acest mariaj al morții numit „*Traficul și consumul ilicit de droguri*”. În perspectiva anilor viitori, amploarea acestui fenomen este deosebit de îngrijorătoare și datorită faptului că nu există o statistică clară și precisă a producției, traficului, consumului și numărului celor decedați din cauza drogurilor.

Criminalitatea creată de droguri, prin consecințele sale de ordin social, economic, medical, cultural și politic cauzează prejudicii considerabile nu numai intereselor de stat, dar și celor ale societății, ale multor persoane particulare, atentează la viața și sănătatea cetățenilor, influențează în mod demoralizator asupra conștiinței și comportamentului oamenilor.

Îngrijorarea specialiștilor în materie (medici, psihologi, sociologi, profesori, ziariști, funcționari din diferite organisme statale, specialiști coopțați în organizații neguvernamentale) este alimentată, în primul rând, de mondializarea crescândă a acestei problematice și de ștergerea, tot mai rapidă, a distincției, existente într-o recentă anterioritate, între țările producătoare, consumatoare și de tranzit. Un exemplu elocvent, din acest punct de vedere, îl constituie escaladarea problematicei în România începând cu anul 1990, când traficul ilicit și abuzul de droguri au surclasat toate pronosticurile specialiștilor, astfel că dintr-o țară de „tranzit” a devenit una „consumatoare de droguri”.

Alarma socială născută din proliferarea, fără precedent, a drogurilor conduce la ideea, deloc mulțumitoare, că strategiile de luptă adoptate împotriva acestui fenomen, în general vorbind, de către comunitatea mondială și de Guvernul României, în special, s-au dovedit a fi ineficiente.

În prezent, traficul ilicit de droguri este o activitate criminală foarte lucrativă, cu caracter supranațional, care acționează în conformitate cu legile economiei de piață, având drept scop imediat alimentarea centrelor de consum și, ca finalitate, obținerea unor enorme beneficii, ceea ce presupune, în mod justificat, interesul statului de a-și orienta, în mod cât mai eficient, propria politică în lupta antidrog, pentru apărarea sănătății propriilor cetățeni și salvarea valorilor socio-morale.

Însă, fiecare stat (ba chiar colectivitățile sociale din interiorul unei țări) are anumite „particularități”, create de așezarea geografică, de tradiții, religie, cultură și nu în ultimul rând, de diversitatea și disponibilitatea drogurilor, la un anumit moment dat. Aceste specificități trebuie corelate cu calitatea măsurilor preventive și punitive luate de organele statale cu asemenea atribuțiuni. Iată de ce la orientarea politicii noastre, trebuie să se ia în considerație „profilul” traficului ilicit de droguri existent pe teritoriul României în raport cu numeroși alți factori. Or, acest lucru presupune, în primul rând, o atentă și

complexă analiză și concretizare a celor trei vectori care constituie structura fenomenului aflat în discuție și anume: **drogul – individul – societatea**.

Actualitatea prezentei teme de cercetare este în mare măsură determinată și de o contradicție a dezvoltării obiective atât a României, cât și a Moldovei, care constă în faptul că deseori conducătorii și membrii structurilor criminale în domeniu sunt persoane cunoscute, despre ele informând și mass-media, însă lipsa unui număr suficient de probe, mai ales în cazul traficantilor, dealerilor, nu permite tragerea lor la răspundere penală.

Acestea sunt o parte din motivele care ne-au condus să consacram în principal, această lucrare, studiului aspectelor penale, metodice, organizaționale și strategice destinate combaterii traficului și consumului ilicit de droguri.

Scopul și sarcinile lucrării

Scopul lucrării constă în: analiza profundă atât sub aspect teoretic, cât și sub aspect practic a reglementărilor penale privind combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, evidențierea tendințelor comune și a specificului diferitelor țări în acest domeniu; a curenților din legislații și a problemelor ce au apărut în practica judiciară a României și Republicii Moldova, cu propunerea soluțiilor pentru optimizarea relațiilor de colaborare între state pentru contracararea acestui fenomen și îmbunătățirea legislațiilor acestora.

Pentru realizarea scopului indicat, s-au propus următoarele obiective:

- elucidarea noțiunilor cheie din domeniul cercetat, respectiv: „trafic ilicit, consum ilicit de droguri, drog, substanță narcotică, substanță psihotropă, precursori, toleranță, toxicomanie, dependență, utilizare nocivă și sevraj” venind cu opinii proprii în definirea acestora;
- analiza detaliată și argumentată a multiplelor tipuri și forme de droguri licite și droguri ilicite și a fenomenului de consum licit și consum ilicit de droguri, din punct de vedere juridic;
- prezentarea caracteristicilor de bază ale traficului și consumului ilicit de droguri, cât și tendințele manifestate în prezent de acestea pe plan intern și internațional;
- fundamentarea necesității prevenirii și combaterii traficului și consumului ilicit de droguri;
- analiza comparată a tratamentului juridic aplicat stupefiantelor și substanțelor psihotrope în lumina convențiilor internaționale, în legislațiile unor țări europene și a altor state;
- examinarea juridico-penală a infracțiunilor privind drogurile și contrabanda cu astfel de produse prevăzute de Codul penal al Republicii Moldova, prin cercetarea trăsăturilor specifice ale semnelor cât și a elementelor compoziției infracțiunii date;

- caracterizarea Legii nr. 143/ 2000 privind combaterea traficului și consumului ilicit de droguri în România și analiza elementelor constitutive ale infracțiunilor privind drogurile și precursorii;
- formularea unor propuneri de „lege ferenda”, în scopul eficientizării luptei împotriva flagelului drogurilor și criminalității organizate din România și Republica Moldova.

Suportul metodologic și teoretico-științific

Cadrul metodologic al studiului îl constituie teoria de cunoaștere și cea dialectică, investigațiile fundamentale și aplicative ale științei contemporane de drept penal și criminologie, sociologie, teoria generală a dreptului, alte domenii ale jurisprudenței, cum ar fi, spre exemplu, ramura dreptului internațional public, dreptul internațional penal etc.

În elucidarea subiectului propus spre investigare au fost utilizate și alte metode de cunoaștere științifică, cum sunt: *metoda logică*, care reprezintă aplicarea procedeelelor analizei și sintezei, argumentarea pe cale deductivă; *metoda juridică, penal – comparativă*, care constă în evidențierea trăsăturilor comune și a particularităților reglementărilor penale privind regimul drogurilor; *metoda istorică*, care are la bază elucidarea sensului evenimentelor trecutului, în scopul perfecționării mecanismelor actuale de colaborare a autorităților legislative și executive în adoptarea unei legislații eficiente în domeniul cercetat; *metoda cantitativă*, care facilitează sistematizarea și evidența legislației și a informației juridice științifice; *metodele pedagogice și statistice*, care au permis o cercetare riguros științifică a problematicii traficului ilicit de droguri, aceasta și ca urmare a cercetărilor efectuate și a experienței acumulate de către autor în activitatea practică de peste trei decenii în Poliția Română, a activităților desfășurate în calitate de membru fondator a Fundației Anti-drog din România, al Asociației Naționale a Tinerilor Juriști din România și al Asociației Criminaliștilor din România.

Pentru atingerea scopurilor și realizarea obiectivelor tezei, utilizând unele metodologii de investigație, au fost analizate dispozițiile penale ale diverselor legislații din diferite state vizând problema în cauză și infracțiunile convenționale cu semnele distinctive ale traficului și consumului ilicit de droguri pe plan intern și internațional, flagelul drogurilor fiind deja globalizat.

Lucrarea este bazată pe acte normative internaționale, convenții, legislații penale naționale, documente ce prevăd problema dată, rezultatele cercetărilor și opiniile specialiștilor în domeniu, atât din:

Republica Moldova: A. Barbăneagră, V. Cușnir, V. Florea, M. Gheorghiuță, A. Smochină, E. Martâncik, I. Jecicov, I. Dolea, X. Ulianovschi, I. Macari, A. Borodac, M. Bârgău, G. Golubenco, din România: G. Antoniu, C. Bulai, A. Boroi, V. Bercheșan, V. Dobrinoiu, T. Dima, T. Toader, V. Dongoroz,

J. Drăgan, O. Loghin, L. Lascu, I. Micuț, I. Oancea, I. Neagu, Gh. Nistoreanu, Em. Stancu, R. M. Stănoiu, N. Volonciu, Zolyneak M., din Rusia: R. S. Belkin, A. B. Popov, O. Kondratieva, V. G. Savenko, A. N. Sergeev, V. I. Sorokin, N. A. Filipov, E. P. Semkin, din Republica Azerbaidgean: E. Hassanov, din Franța: F. Caballero, H. A. Carter, Charpenel Y., N. Maestracci, N. Frydman, H. Martineau, O. S. Inaba, W. E. Cohen, P. J. Parquet, D. Richard, J. L. Senon, B. Roques, G. Stefani, G. Levasseur, P. Deniker, L. Levin, M. Durant, din Anglia: R. Chutterbuck, N. Bamforth, L. C. Gwinmtt, Ph. S. James, M. M. Wallace, precum și din S.U.A.: Amy M. Karch, C. R. Morell, J. H. Eichhorn, M. Hooton.

S-a utilizat pe larg metoda comparativă a cadrului legislativ și teoretic al Republicii Moldova și României, pe de o parte și a altor țări, pe de altă parte.

Inovația științifică a lucrării

Noutatea științifică a lucrării constă în faptul că ea constituie o primă analiză complexă, comparată al tratamentului juridico-penal al infracțiunilor privind drogurile și contrabanda cu astfel de substanțe sau produse în Republica Moldova și România, evidențiindu-se cauzele ce generează acest flagel, favorizează comiterea lui, indicându-se strategiile de combatere a acestuia.

Subiectul tezei este relativ nou pentru legislația penală a Republicii Moldova, cu atât mai mult pentru teoria și doctrina penală.

Pornind de la situația reală, ne-am străduit să extindem aria de dezvoltării prin: elucidarea interdependenței dintre contextul internațional cu cel național al traficului și consumului ilicit de droguri; aducerea la cunoștință a pozițiilor și opiniilor existente în doctrină cu privire la problema în cauză; analize asupra formulării juridico-penale a normei legale relativ la substanțele narcotice, psihotrope sau a precursorilor, stipulată în Codul penal al Republicii Moldova cât și asupra drogurilor și precursorilor în legile speciale din România.

Analizându-se doctrina franceză, engleză, rusă, românească și moldovenească, au fost propuse definiții proprii ale noțiunilor cheie din domeniul traficului și consumului ilicit de droguri precum: „trafic ilicit de droguri”, „consum ilicit de droguri”, „substanță narcotică”, „drog”, „substanță psihotropă”, „toxicomanie”, „precursor”, „toleranță”, „dependentă”, „utilizare novică”, „sevrăj” ș. a.

În scopul creșterii eficienței activității de cercetare, investigare și contracarare a acestui gen de infracțiuni din partea organelor abilitate ale statului, au fost făcute propuneri privind modificarea și completarea Codului penal al Republicii Moldova și legilor speciale române în domeniu.

În general însă, metodica de cercetare a infracțiunilor (semnelor acestora) săvârșite de către structurile traficantilor de droguri rămâne a fi deosebit de importantă, ca o direcție nouă a cercetărilor științifice din domeniul drep-

tului penal în legătură cu care autorul a ajuns la următoarele concluzii, cu valoare de noutate științifică:

1. Traficul de droguri este un fenomen social care se caracterizează prin faptul că antrenează imense valori financiare cât și unele rețele criminale din anumite sfere sociale, dintr-un cartier, oraș, regiune, țară, continent etc. Aceste structuri formează un mediu social având ca preocupare permanentă săvârșirea de infracțiuni și crearea unui sistem de apărare împotriva controlului social, prin diverse acțiuni ilegale (corupție, trafic de influență, teroare, escrocherie, delapidare, intimidare, violență ș. a.). Apariția în societate a fenomenului traficului și consumului ilicit de droguri a pus în fața organelor de drept o serie de sarcini, principial noi, care îmbracă formele criminalității organizate transnaționale de tip mafiot.

2. Investigarea infracțiunilor evidențiază elementele constitutive (semnele), concrete ale acestora, care exprimă esența fenomenului sau anumite părți ale lui într-o fază sau alta de cercetare, în raport de relațiile sociale apărute prin normele juridice penale specifice.

3. O necesitate stringentă pentru practica combaterii traficului și consumului ilicit de droguri o constituie introducerea în Codul Penal al României a unui compartiment special care să concentreze toate aceste tipuri de infracțiuni existente, în prezent, în diferite legi speciale. Lipsa unei legislații clare și definitive, armonizată legislației internaționale, se răsfrânge negativ asupra practicii de luptă împotriva fenomenelor sociale respective.

4. Este rațional ca în Constituția și Codul de Procedură Penală ale României, durata reținerii persoanelor bănuite de săvârșirea unor infracțiuni sau ale infracțiunilor ce au tangență cu activitatea criminală organizată (inclusiv trafic de droguri) să fie majorată de la 24 de ore până la 72 de ore. *Termenul (durata) de reținere este insuficient, mai ales când este vorba de un cetățean străin*, din cauza dificultăților extreme cu care autoritățile antidrog competente, din orice stat, probează, de regulă, vinovăția legată de săvârșirea unei infracțiuni din sfera ilicită a drogurilor, fiind obligatorie dispunerea și efectuarea în cauză a unor expertize fizico-chimice sau alte documentări și cercetări prealabile.

5. Din aceleași rațiuni și *percheziționarea* persoanelor cercetate în dosare privind drogurile, a locurilor în care se fabrică, extrag, prepară, transformă, depozitează droguri cu potențial dependogen marcant, precursori ș.a. va trebui să fie permisă pe timp de zi *dar și de noapte*, cu autorizarea scrisă a parchetului teritorial competent. În cazul infracțiunilor flagrante, această aprobare să nu fie necesară.

6. Urmând același raționament, dar și doctrina internațională, autorul consideră de *lege ferenda*, ca atunci când autoritățile competente sunt în posesia unor indicii temeinice, potrivit cărora o persoană transportă droguri disimulate în organismul său ori într-o cavitate naturală a acesteia, fiind necesară aplicarea „tehnicilor de investigare medicală”, acest lucru să fie posibil,

de regulă, pe baza consimțământului persoanei în cauză, consemnat în scris, ori, în situația în care refuză acest lucru, va trebui efectuată în baza autorizației emise de către Parchet, iar la refuzul celui aflat în situația de a se supune examinării medicale, să fie pedepsit cu închisoare sau cu amendă.

7. În condițiile și perspectiva aderării la Uniunea Europeană, combaterea criminalității transnaționale, conexasă cu drogurile, este imposibilă fără integrarea colaboratorilor organelor speciale și de drept ale tuturor statelor, inclusiv ale C.S.I.

În acest scop este necesar de elaborat forme noi de colaborare care să fie consemnate în convenții internaționale. O asemenea colaborare trebuie să fie mai strânsă decât aceea cu Interpolul. În afară de băncile integrate de date pentru evidență, o asemenea colaborare poate avea următoarele forme:

- constituirea unor grupe internaționale de anchetă și de activitate operativă de investigație;
- crearea unor organe internaționale de coordonare a luptei împotriva drogurilor care să conducă la reducerea cererii, a ofertei și prevenirea abuzului de droguri și a delictului conexe drogurilor;
- armonizarea, în continuare, a actelor normative-tip, inclusiv a codurilor penale și a celor de procedură, cu legislația U.E. și convențiile internaționale privind drogurile;
- înființarea instituției de reprezentanți în regiunile limitrofe ale diferitelor țări.

Semnificația și valoarea aplicativă a lucrării

Demersurile științifice ale lucrării au fost axate, în principal, pe analiza juridico-penală a infracțiunilor de trafic și consum ilicit de droguri, existând convingerea faptului că acest domeniu de activitate are încă multe posibilități de interpretare și tratare.

Teza abordează, în conținutul său, problemele și aspectele pe care le-am considerat a fi cele mai importante și care se cer a fi corect înțelese și aplicate în mod pertinent în practică.

Prin acest mod de abordare s-a încercat să se aducă în atenție și să se pună în discuție, atunci când a fost cazul, unele propuneri sau sugestii, în principal din punctul de vedere al specialistului, din dorința de a da o mai mare eficiență practică reglementărilor din acest domeniu atât de important al vieții sociale și juridice.

Întreaga tratare realizată prin abordarea temei, care face obiectul prezentei lucrări, se înscrie în cadrul mai larg de generalitate și principialitate juridică, implicând deopotrivă teoria și practica dreptului, rezultatele cercetării urmând a fi folosite de către organele specializate în lupta antidrog (poliție, vamă, poliție de frontieră, parchete) în următoarele scopuri practice:

- în vederea stimulării cercetărilor în domeniul dreptului, prin acceptarea propunerilor formulate în scopul îmbunătățirii legislației penale și transpunerea lor în practica judiciară;
- în procesul de instruire juridică profesională, reciclare și de modernizare a structurii organizatorice a organelor de drept implicate în lupta antidrog;
- în soluționarea unor cauze penale;
- în popularizarea unor cunoștințe juridice;
- la elaborarea și realizarea „strategiilor” de prevenire a criminalității în acest domeniu cât și a convențiilor internaționale menite să intensifice colaborarea internațională în lupta împotriva traficului și consumului ilicit de droguri.

Aportul autorului în domeniul cercetării tezei este reflectat și prin publicarea lucrărilor: *Dreptul drogurilor (Constanța, 2001)* și *Manual de Educație Antidrog (Constanța, 2003)*, care se aplică în procesul de învățământ și pregătire profesională a specialiștilor în lupta antidrog și în activitatea de conducere a *Cercului Științific Antidrog* din cadrul Facultății de Drept a Universității „Spiru Haret” din Constanța.

Aprobarea lucrării

Teza a fost elaborată în cadrul catedrei drept Penal și Criminologie a Departamentului Drept al Universității Libere Internaționale din Moldova. La ședința catedrei din 25 decembrie 2003 teza a primit **aviz** pentru susținere în fața Seminarului Științific Specializat. La ședința Seminarului Științific Specializat din 28 ianuarie 2004 lucrarea a fost aprobată și recomandată spre susținere publică senatului universitar.

Rezultatele cercetării cât și propunerile de lege ferenda au fost expuse în Consiliul Științific al Facultății de Drept Constanța din Universitatea Spiru Haret, precum și în cadrul mai multor sesiuni, conferințe și simpozioane naționale și internaționale pe problema în cauză: la sesiunile de comunicări științifice ale cadrelor didactice din Constanța (2001, 2002, 2003), la Conferințele Naționale științifice ale Asociației Naționale a Tinerilor Juriști din România (Brașov, 25-28.04.2002; Constanța-Mamaia, 17-22.09.2002; Soveja, 25.02.-03.03.2003; la Simpozionul Științific Internațional „ȘTIINȚA UNIVERSITARĂ LA ÎNCEPUTUL MILENIULUI TREP”, ULIM, Chișinău, 14-15.10.2002, la Simpozionul Internațional „Realități și perspective în Criminalistică”, (București, 29.10.2002), la Simpozionul Internațional de comunicări științifice din cadrul Academiei Navale „Mircea cel Bătrân” (Constanța, 11-12.11.2002).

O serie de teze, concluzii și recomandări din disertație au fost folosite în procesul de lucru al autorului în „Cercul științific studentesc Antidrog” din cadrul Facultății de Drept Constanța a Universității „Spiru Haret”, la Centrul de Studii Postuniversitare București din subordinea Ministerului Administra-

ției și Internelor, precum și în propunerile Centrului de prevenire și consiliere antidrog județean Constanța pentru Programul național de prevenire a consumului de droguri în România. Ele au fost, de asemenea, utilizate de către comisia interministerială de pe lângă Guvernul României pentru prevenirea și lupta împotriva consumului ilicit de droguri.

Unele teze ale disertației au fost aplicate de către autor în procesul de lucru asupra dosarelor concrete din categoria indicată, publicate în revistele: *Avocatul poporului* și *Curierul judiciar* din Republica Moldova, *Opinia Națională*, *Criminalistica* și *Revista de drept comercial*, din București, *Timona* din Constanța, ziarele *Ordinea Publică*, *Telegraf* și *Cuget Liber*, au fost folosite în prelegeri prezentate în fața colaboratorilor practicieni dintr-o serie de subunități ale Centrelor Zonale de Combaterea Crimei Organizate și Antidrog ale organelor administrației și internelor, în fața studenților de la Facultățile de Drept și Finanțe Bănci Constanța din cadrul Universității „Spiru Haret”, Academiei Navale „Mircea cel Bătrân” din Constanța, cât și cursanților „Școlii Maiștrilor Militari ai Forțelor Navale” Constanța.

Tezele principale ale disertației au fost expuse și în monografia *Dreptul Drogurilor: elemente introductive* (Constanța, 2001) și lucrarea *Manual de Educație Antidrog* (Constanța, 2003).

Conținutul material al lucrării

Teza cuprinde o introducere, trei capitole structurate în 12 paragrafe și 5 subparagrafe, sinteza rezultatelor obținute, concluzii și recomandări, bibliografia ce conține 271 surse, adnotarea în limbile engleză și rusă, cuvintele cheie și 4 anexe.

În **introducere** se argumentează alegerea și actualitatea temei investigate, se stabilesc scopul și sarcinile lucrării, se arată suportul metodologic și teoretico-științific, se elucidează inovația științifică, semnificația și valoarea aplicativă a tezei.

Capitolul I, intitulat *Considerații generale privind drogurile, traficul și consumul ilicit de droguri*, cuprinde cinci paragrafe.

În primul paragraf *Istoricul drogurilor, clasificarea drogurilor și consecințele consumului de droguri* sunt prezentate elongația istorică, specificul național dar și modalitățile și mijloacele cele mai potrivite de contracarare a acestui flagel. Cercetările savanților, specialiștilor în domeniu cât și cele ale autorului asupra a numeroase referiri, izvoare scrise sau tradiții orale atestă rolul drogurilor în viața oamenilor încă de la începutul istoriei. Referitor la *clasificarea* substanțelor și produselor cu proprietăți dependogene, studiul efectuat a reliefat că aceasta nu reprezintă un simplu exercițiu teoretic în literatura de specialitate, așa cum s-ar părea, la prima vedere. Cercetările efectuate ne-au determinat să apreciem că drogurile trebuie clasificate după criteriile de ordin

științific, medical și juridic, luând în considerație proprietățile acestora, efectele pe care le au asupra individului, pericolozitatea lor socială și pe cale de consecință regimul juridic ce li se poate aplica. Această clasificare are suport științific și în documentele de drept internațional ce au ca obiect material drogurile. Ca atare, s-a evidențiat faptul că pe parcursul dezvoltării istorice a conținutului lor noțional, substanțele și produsele dependogene s-au disociat în *stupefiante și psihotrope*. Astfel: *Convenția unică din 1961 privind stupefiantele* ce figurează pe cele patru tabele anexă cu regimuri juridice aplicabile în mod diferit; *Convenția din anul 1971 privind substanțele psihotrope*, făcând trimitere tot la tabelele anexe, precizând că este apreciată și tratată juridic ca psihotropă cea substanță care poate provoca o stare de dependență, o stimulare sau depresie a sistemului nervos central, care dă naștere la halucinații sau tulburări ale funcției motrice ori de judecată. Această categorisire a drogurilor în stupefiante și substanțe psihotrope este menținută și chiar întărită de către *Convenția Națiunilor Unite împotriva traficului ilicit și a abuzului de stupefiante și substanțe psihotrope*, semnată la Viena, în anul 1988.

Consumul de droguri produce modificări structurale și funcționale organismului uman, acționând cu predilecție asupra sistemului nervos central ca stimulent (excitant) al acestuia sau ca sedativ al activității mentale.

În paragraful doi, intitulat ***Accepțiunile termenilor de drog, toleranță, obișnuință, toxicomanie, dependență, utilizare nocivă și sevrăj*** prezentarea noțiunilor, definițiilor și conceptelor utilizate în lucrare se justifică practic, înainte de toate, în afara noutății și a clarității termenilor și a interpretărilor care decurg firesc din aceasta, pentru conturarea exactă a regimului juridic al drogurilor. Astfel, dacă noțiunea de drog are o unitate relativă, statutul juridic al stupefiantelor și al substanțelor psihotrope prezintă o mare diversificare. În același timp activitatea de definire are și un interes istoric, fiind o mărturie grăitoare a înnoirii accepțiunilor, în timp, în funcție de evoluția normelor juridice care reglementează, în mod succesiv regimul drogurilor. Totodată, se relevă și faptul că este pentru prima oară, în literatura juridică română, când aceste cunoștințe, principii generale de bază din fenomenologia drogului sunt aduse la zi și sunt prezentate în mod exhaustiv.

De peste șapte decenii experții Națiunilor Unite cât și ai O.M.S. au formulat diverse definiții acestor noțiuni, ce sunt tratate detaliat în lucrare, fapt pentru care autorul reține și aderă numai pe cea a „drogului”, ce poate fi considerat „orice produs ori substanță care, odată introdusă în organismul uman viu, îi perturbă acestuia percepția, comportamentul, funcțiile cognitive sau motrice”.

În paragraful al treilea ***Droguri licite și droguri ilicite. Analiza comparată a fenomenului de consum licit și consum ilicit de droguri*** reține atenția distincția artificială efectuată între drogurile licite și cele considerate a fi ilicite, dar nu prin nocivitatea lor, ci datorită altor restricții de natură diferită, existând o întreagă literatură scrisă, însă din păcate, de asemenea, prea puțin cunoscută în România.

De aici rezultă că această separare a drogurilor este echivocă și are la bază doar criteriul economic, drogul devenind în acest mod o marfă reglementată de lege.

Drept urmare, având și o anumită calificare juridică pentru anumite droguri *consumul devine abuz, comercializarea se transformă în trafic iar provocarea este apreciată a fi incitare*. Există aici în clasificare și o conotație politică deosebit de evidentă dacă remarcăm faptul că, de regulă, drogurile licite (cafeaua, alcoolul, tutunul) aparțin emisferei nordice, puternic industrializată, în timp ce drogurile considerate nepermise aparțin țărilor lumii a treia, subdezvoltate. Cu alte cuvinte, dacă pentru drogurile permise funcționează legile economiei de piață, cu valențele sale, pentru cele considerate ilicite s-a instituit un sever program de contracarare, în scopul eradicării lor în întregime. Se fac referiri, de asemenea, și la o altă dispută ce are loc, în prezent, în mai multe țări, cu privire la împărțirea, la fel de injustă, a drogurilor în dure și ușoare întrucât specialiștii apreciază că criteriul de departajare utilizat și anume concentrația de principiu activ conținută de către un drog sau altul este totalmente neștiințific.

Paragraful patru ***Caracteristicile, evoluția și tendințele manifestate de traficul ilicit și abuzul de droguri pe plan intern și internațional*** prezintă o serie de caracteristici generale desprinse din numeroasele anchete efectuate de organismele naționale și internaționale dintre care sunt evidențiate: *caracterul comercial și organizat; caracterul clandestin, riscul, legătura cu mediile criminale cât și traficul individual*. De-a lungul timpului, dar în special în ultimul deceniu, traficul ilicit și abuzul de droguri au avut o *evoluție ascendentă*, datorită diversificării și perfecționării metodelor și mijloacelor folosite de rețelele de traficanti, precum și datorită internaționalizării metodelor și structurilor mafioate aparținând crimei organizate.

Paragraful cinci al acestui capitol vizează ***Necesitatea prevenirii și combaterii traficului și consumului ilicit de droguri*** datorită mondializării crescânde a acestei probleme și de ștergerea, tot mai rapidă, a distincției dintre țările producătoare, consumatoare și de tranzit. Pe de altă parte, traficul ilicit de droguri pune la dispoziția organizatorilor săi capitaluri enorme iar cartelurile drogurilor și rețelele traficantilor ilegali sunt organizate și structurate de o asemenea manieră încât ele pot acționa, simultan, în interiorul economiilor naționale ca și pe întregul mapamond, cu același succes financiar, în pofida măsurilor de contracarare luate de organismele internaționale specializate și de către guverne. Necesitatea măsurilor cu caracter profilactic și sancționator este impusă și de tendința ascendentă a acestui fenomen, evidențiată de nivelul crescut al confiscărilor de droguri (a se vedea anexa II), de pericolozitatea socială ce reclamă o reflexie teoretică mult așteptată întrucât drogul nu mai este de mult privit pe plan internațional doar sub aspectele sale medical, psihiatric și economic. Consecințele sale dure în universul familial, în viața socială și nu în ultimul rând în cea politică, sunt tot atâtea segmente în care normele juridice trebuie să fie prezențe active și să joace roluri de primă mărime.

În ultimul paragraf *Tratamentul juridic al stupefiantelor și al substanțelor psihotrope în lumina Convențiilor internaționale, în legislația Uniunii Europene și a altor state* se evidențiază efortul comun al majorității statelor lumii de a realiza un sistem de control internațional al acestor substanțe și produse, precum și rolul primordial avut, în această privință, de către Societatea Națiunilor și de succesoarea sa Organizația Națiunilor Unite care a elaborat cele trei mari Convenții din 1961, 1971 și 1988, adoptate de Uniunea Europeană prin Tratatul de la Maastricht (1993) și Amsterdam (1999). După trecerea în revistă a celor mai semnificative momente din istoria luptei anti-drog desfășurată pe plan mondial, ce nu s-a dorit a fi un scop în sine ci o modalitate de a sublinia cât se poate de expresiv importanța alinierii eforturilor noastre tendințelor manifestate pe plan internațional în combaterea traficului ilicit și a abuzului de droguri, s-au analizat succint regimurile juridice în domeniu, existente în legislația țărilor europene, S.U.A., Australia, Pakistan, constatându-se diferențieri ale acestora. Astfel, legea penală nu incriminează obținerea sau deținerea unui drog „per se”, atâta timp cât nu este realizată în vederea aprovizionării altora (Spania, Olanda), în timp ce altele (Suedia, Italia) consideră aceste activități contravenții, consumatorii fiind pasibili de sancțiuni administrative. În Australia meridională și S.U.A. deținerea și posesia în cantități mici de canabis și marijuana pentru consum propriu nu se pedepsesc (deci nu îmbracă caracter penal), în schimb vânzarea sau alte operații ilicite poate atrage pedeapsa cu închisoarea pe viață.

În Rusia Codul penal din anul 1996, prin cele 6 articole (228-233) din secțiunea IX, stabilește răspunderea, în primul rând pentru faptele (în afară de cultivare) legate nu numai de produsele stupefiante dar și de substanțele psihotrope, ceea ce reprezintă implementarea în legislația rusă a dispozițiilor Convenției din anul 1971 precum și ale Convenției din anul 1988 și, în al doilea rând, eliberarea ilicită sau falsificarea de rețete sau alte documente care dau dreptul la obținerea produselor stupefiante sau substanțelor psihotrope, ceea ce reprezintă delimitarea în normă specială de sine stătătoare de drept penal a interzicerii încălcării regulilor de eliberare, realizare, vânzare, distribuire a produselor stupefiante sau a substanțelor psihotrope, prevăzute în art. 228 alin. 5 din CP al Rusiei.

Capitolul II al lucrării *Tratamentul juridico-penal al infracțiunilor privind drogurile în Republica Moldova* este alcătuit din două paragrafe și cinci subparagrafe.

În paragraful întâi *Argumente pentru o politică penală de luptă împotriva substanțelor narcotice, psihotrope și a precursorilor*, se menționează că *politică penală a statului* în domeniul drogurilor este influențată și se subordonează prevederilor tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

Se analizează cauzele acestui flagel, respectiv deschiderea granițelor, ineficiența controalelor la frontieră, migrația, trecerea la economia de piață,

nivelul de trai, șomajul; modalitățile de acțiune ale traficantilor de droguri (coruperea¹, narcotizarea și criminalizarea societății); consecințele deosebit de grave ale traficului și circulației ilegale de droguri și substanțe narcotice asupra persoanelor, evidențiate de cei 8620 narcomani aflați în evidențe², din care 80% sunt purtători ai virusului HIV/SIDA³, iar 40% sunt cu antecedente penale; numărul mare de infracțiuni înregistrate 2142 ce țin de traficul de droguri (numai în primele luni ale anului 2003) cât și structura participanților la săvârșirea lor, dintre care 27,5% reprezintă minori⁴. Alarma socială rezultă și din depistarea a 597 semănături de cânepă pe o suprafață totală de 5054 m.p. și a 1558 semănături de mac pe o suprafață de 6289 m.p., distrugându-se 7798 kg plante de cânepă și 5994 kg⁵ de produse din mac. Totodată au fost confiscate 181 kg de substanțe narcotice, dintre care 18,997 kg paie de mac, 162 kg de marijuana și 750 ml de extract de opium⁶.

Se concluzionează că problema traficului ilicit de droguri și a narcomaniei are drept consecință directă, producerea unor prejudicii enorme pentru economia țării, rezultate din tratarea bolnavilor, asistență socială, cheltuielile de întreținere a unor subdiviziuni speciale în cadrul organelor de drept abilitate în domeniu etc.

În viziunea noastră, lupta societății contra flagelului secolului – circulația drogurilor – ar urma să treacă prin următoarele etape:

- a) profilaxia;
- b) urmărirea penală;
- c) tratarea persoanelor afectate de narcomanie;
- d) sprijinul social persoanelor afectate de narcomanie.

În paragraful doi, intitulat ***Tratamentul juridico-penal al infracțiunilor***, structurat în cinci subparagrafe, se analizează conținutul normativ al infracțiunilor prevăzute în art. 217-219 C.P., 209 CP și 248 CP privind: *Circulația ilegală a substanțelor narcotice, psihotrope sau a precursorilor; Prescrierea ilegală a preparatelor narcotice sau psihotrope; Organizarea ori întreținerea speluncilor pentru consumul substanțelor narcotice sau psihotrope; Atragerea minorilor la consumul ilegal de droguri, medicamente și alte substanțe cu efect narcotizant și Contrabanda cu substanțe narcotice și psihotrope* care întrunesc cerințele tratatelor internaționale la care Republica Moldova

¹ Cușnir V. Corupția: reglementări de drept; activități de prevenire și combatere, Chișinău, 1999, p. 57.

² Jecicov I. Narcomania – flagel al societății //revista Avocatul poporului, 2004, nr. 1 p. 15.

³ Infecția HIV/SIDA și ITS în Republica Moldova. - Chișinău, 2000, p. 121 (406).

⁴ Jecicov I.- Op. cit., p. 15.

⁵ Ibidem.

⁶ Ibidem.

este parte, Convențiilor internaționale elaborate în materia drogurilor cât și ale dreptului internațional public.

În subparagraful întâi referitor la: **Circulația ilegală a substanțelor narcotice, psihotrope sau a precursorilor**, după ce se analizează elementele constitutive ale infracțiunii, sunt definite noțiunile de *substanță narcotică, substanță psihotropă, precursori, grup criminal organizat*, în lumina legii nr. 382 – XIV din 06.05.1999 și a Convențiilor din 1961, din 21.02.1971 și din 20.12.1988.

Se subliniază aportul practicii judiciare⁶ în calificarea ca infracțiuni a unor fapte de acest gen⁷ cât și cazurile în care se aplică răspunderea administrativă, dar nu penală⁸.

În scopul eficientizării luptei cu criminalitatea organizată⁹ se propune **de lege ferenda** formularea alin. 6 al art. 217 CP astfel: „*Persoana care a comis o infracțiune prevăzută de alin. 2 sau alin. 3 al art. 217 CP și în timpul urmăririi penale denunță și facilitează identificarea și tragerea la răspundere penală a altor persoane, beneficiază de reducerea pedepsei penale până la minim*”.

Subparagrafele doi, trei și patru **analizează sub aspect juridico-penal infracțiunile prevăzute de art. 218, 219 și 209 din CP** cu menționarea unor opinii doctrinare (Macari I., Popov A. B.), cât și a practicii statuate în materie.

În subparagraful cinci referitor la **Contrabanda cu substanțe narcotice, psihotrope** se analizează elementele constitutive ale acestei infracțiuni și descifrate noțiunile de bază ale acestora în conformitate cu hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 19 din 10 iulie 1997 și din 29 octombrie 2001, despre practica judiciară în cauzele privind contrabanda și contravențiile administrative¹⁰. Practica¹¹ organelor vamale, de anchetă penală, a instanțelor de judecată dovedește că, caracterul latent al contrabandei adeseori favorizează comiterea altor crime pe teritoriul țărilor vecine sau al țărilor prin care obiectele materiale ale ei se află în tranzit.

Capitolul III este intitulat **Tratamentul juridico-penal al infracțiunilor cuprinse în Legea nr. 143/2000 privind combaterea traficului și consumului ilicit**

⁶ Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova din 20.07.1999 nr. 1 r / a 185/ 99//Sinteza practicii judiciare. – Chișinău, 2000, p. 343.

⁷ Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova din 20.07.1999 nr. 1 r/a – 185/ 99//Sinteza practicii judiciare. – Chișinău, 2000, p. 343.

⁸ Hotărârea Prezidiului Judecătorei Supreme a R.S.R. Moldova, nr. 4 y – 186 / 88 din 16.06.1988.

⁹ Barbăneagră A. Noul Cod penal – o nouă etapă în politica statului //revista Actualitatea, nr. 1 din 2003, p. 19.

¹⁰ Culegere de hotărâri ale Plenului Curții Supreme de Justiție. - Chișinău: Centrul de Drept al Avocaților, 2002, p. 288-298.

¹¹ Sava Maimescu. Contrabanda.- Teză de doctorat, Chișinău, 2000, p. 7.

de droguri și Legea nr. 300/2002 privind regimul precursorilor folosiți la fabricarea ilicită a drogurilor în România și include patru paragrafe.

În paragraful întâi *Caracterizarea politicii penale de luptă împotriva drogurilor* se analizează situația concretă a României care dintr-o țară „eminentemente” de tranzit, la începutul anilor 1990, a devenit o „piață de desfacere și consum ilicit de droguri” ceea ce justifică elaborarea acestor legi organice ce se aliniază legislației internaționale, inspirându-se din Convenția din 1971 privind substanțele psihotrope” și din Convenția Națiunilor Unite împotriva traficului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope din 1988, la care România a aderat prin Legea nr. 118 din 8 decembrie 1992.

Literatura de specialitate¹², precum și cercetările efectuate în prezenta teză de disertație evidențiază diversificarea modalităților de incriminare, făcându-și apariția pe lângă cele deja cunoscute variante noi. De asemenea și regimul sancționator a fost adaptat noilor realități sociale. Până nu de mult pedepsele specifice acestui gen de infracțiuni nu erau de natură a îndeplini funcțiile sancționatorie și educativă ale pedepsei penale, încurajând indirect activitatea infracțională. O constatare „interesantă” o constituie faptul că este prima dintre infracțiuni în care prejudiciul este căutat, este subvenționat, este tolerat, este apărat de propriile victime. Ei sunt singurele victime din atlasul victimologiei care nu depun plângere.

Totodată sunt analizați termeni și expresii cărora legiuitorul le-a acordat valențe juridice noi. Astfel, în art. 1 din Legea nr. 143/2000 întâlnim expresiile *substanțe aflate sub control național, droguri, precursori, inhalanți chimici toxici, consum ilicit de droguri, toxicoman, cură de dezintoxicare, supraveghere medicală, livrare supravegheată, investigator acoperit, sevrăj, metaboliți*.

În paragrafele doi și trei, așa cum rezultă din titlul *Tratamentul juridico-penal al infracțiunilor* s-au analizat detaliat toate infracțiunile cuprinse în Legea nr. 143/2000 și Legea nr. 300/2002 constatându-se că intră sub incidența sancțiunii penale doar acele operații care sunt desfășurate **fără drept**, prin încălcarea normelor legale care indică cine, când, cum și unde se pot derula asemenea activități. Normele constitutive ale situației premisă se regăsesc în prevederile Hotărârii de Guvern nr. 1359/2000 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a dispozițiilor Legii nr. 143/2000 și Instrucțiunilor M.S. nr. 103/1970 completate prin Ordinul M.S.F. nr. 189/19.03.2002. În structura infracțiunilor la regimul drogurilor alături de situațiile premisă (condiții pree-

¹² Dobrinou V., Nistoreanu Gh., Boroș A., Pascu I., Molnar I., Lazăr V. Drept penal, Partea generală. - București: Ed. Europa Nova, 1999, p. 402 // Oancea I. Drept Penal. Partea generală.- București: Ed. Didactică și pedagogică, 1971, p. 15//Bulai C. Drept penal. Partea generală. - București: Ed. Șansa, 1992, p. 10//Zolyneak M. Drept penal. Partea generală. - Iași: Ed. Universității Al. I. Cuza, 1973, p. 6.

xistente) există și conținutul constitutiv al faptei cu cele două laturi importante: latura obiectivă și latura subiectivă.

Analiza riguros științifică a regimurilor juridice aplicate infracțiunilor prevăzute în Legile nr. 143/2000 și nr. 300/2002, cuprinde și opiniile doctinare ale specialiștilor în domeniu (Toader T., Loghin O., Antoniu G., Bulai C., Bercheșan V., Oancea I., Micuț I., Zolyneak N., Dongoroz V., Boroi A., Dima T., Crișu S., Drăgan J., Dobrinou V., Nistoreanu G., Dincu A., Lascu L.) identificându-se o serie de **lacune** ce sunt enunțate în acest capitol unde s-au făcut **propuneri de lege ferenda** pentru îmbunătățirea cadrului legislativ din acest domeniu.

Paragraful patru *Analiza aspectelor specifice faptelor privind circulația și consumul ilicit de droguri pentru folos propriu* în urma studiului comparat al legislațiilor unui număr mare de state s-au conturat trei tendințe care totuși au un numitor comun: „interzicerea unor astfel de fapte și particularități în ceea ce privește măsurile luate împotriva făptuitorilor” respectiv:

- incriminarea penală a unor astfel de fapte, în această categorie incluzând legislațiile din Marea Britanie și Suedia;
- incriminarea administrativă a unor astfel de fapte în Italia, Spania, Republica Moldova¹³, Germania, Australia etc.;
- incriminarea administrativă doar a faptelor referitoare la circulația drogurilor folosite pentru consum propriu, cazul Columbiei și Olandei, în cazul consumului de droguri fiind dispuse doar măsuri obligatorii pentru făptuitor, de genul obligativității urmării unei cure de dezintoxicare sau a unui tratament de specialitate, cazul României¹⁴.

În opinia autorului, procurarea, păstrarea în cantități mici, pentru consumul propriu de substanțe narcotice sau psihotrope, sunt fapte care trebuiesc interzise, liberalizarea unor astfel de acțiuni fiind de natură a conduce la producerea unor efecte mult mai grave decât cele produse prin sancționarea administrativă a făptuitorilor.

Autorul consideră însă că este inutilă incriminarea, în orice formă, a consumului de substanțe narcotice sau psihotrope pentru următoarele considerente:

Consumul de substanțe narcotice sau psihotrope, este incriminat doar dacă se săvârșește cu intenție directă. Este însă practic imposibilă săvârșirea faptei de consum fără săvârșirea în prealabil a unei acțiuni incriminată ca faptă referitoare la circulația de droguri. Astfel, pentru consum este necesară procurarea, în orice modalitate, gratuită sau oneroasă, a unor astfel de sub-

¹³ A se vedea art. 44 din Codul cu privire la Contravențiile Administrative, aprobat la 29.03.1985, modificat prin Legea nr. 205-XIV din 25.11.1998//Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 16-18 din 18.02.1999.

¹⁴ A se vedea Cap. IV: Măsuri împotriva consumului ilicit de droguri // Legea nr. 143/2000// Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 362 din 03.09.2000, art. 27-30.

stanțe sau chiar deținerea unor astfel de substanțe, eventual găsite întâmplător. Toate aceste fapte sunt însă sancționate administrativ sau penal ca fapte legate de circulația substanțelor narcotice sau psihotrope, aceste incriminări fiind îndestulătoare pentru asigurarea funcției preventive și educative a legilor referitoare la circulația și consumul de droguri.

Așa cum s-a arătat în doctrină¹⁵, consumator de droguri poate fi numai un toxicoman, caz în care înclinația de a consuma droguri conduce la o stare de subordonare a acestuia față de un drog care îi condiționează comportamentul, existența, relațiile familiale și sociale. După cum se cunoaște din teoria dreptului penal, pentru ca o persoană fizică să poată fi subiect activ al unei infracțiuni, trebuie să îndeplinească o serie de condiții generale între care menționăm pe cele referitoare la responsabilitate și libertatea de voință și acțiune. Așa cum s-a arătat în literatura juridică de specialitate¹⁶, „prin responsabilitate se înțelege starea psihofizică a persoanei care este capabilă să-și dea seama de valoarea firească a acțiunilor și inacțiunilor sale și de urmările acestora și de a-și dirija în mod conștient voința în raport cu aceste fapte”. Dar pentru ca o persoană să fie subiect activ al infracțiunii nu este suficient ca ea să posede capacitatea de reprezentare a acțiunilor sau inacțiunilor sale, inclusiv a rezultatelor, precum și capacitatea de a fi stăpână pe ele, mai trebuie ca ea să fi avut posibilitatea de a lua în mod liber hotărârea cu privire la săvârșirea faptei și de asemenea să fi putut acționa în mod liber, conform hotărârii luate, ceea ce implică inexistența unei constrângeri asupra conștiinței și voinței sale. Ținând seama de dependența psihică a toxicomanului față de drog, în doctrina penală s-a pus problema dacă acesta va răspunde din punct de vedere penal, în ipoteza în care nemaiavându-l pentru consum, comite, sub constrângerea sevrajului care se instalează, o faptă prevăzută de legea penală în vederea procurării lui. În această problemă profesorul I. Oancea consideră că „iresponsabilitatea se poate manifesta nu numai prin lipsa de înțelegere, de discernământ, ci și prin lipsa de voință (de exemplu, un morfinoman, în lipsa morfinei, fură morfina de la farmacie, el își dă seama ce face dar nu are voința necesară de a se stăpâni)”¹⁷. Evident că în conformitate cu legislația în vigoare, persoanele care consumă ilicit droguri supuse controlului național pot fi trase la răspundere penală pentru comiterea unor infracțiuni

¹⁵ A se vedea despre referirea specială la infracțiunea de producere, consum și trafic de droguri: Dima T., Turianu C. Dacă subiectul activ al unei infracțiuni poate fi și subiect pasiv al acesteia // Revista Dreptul, nr. 1, 2002, p. 98 și următoarele.

¹⁶ Dima T. Implicațiile apariției Legii nr. 143/2000 privind combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, asupra măsurilor de siguranță de natură medicală prevăzute în Codul penal // Revista Dreptul, nr. 1/2003, p. 121 și următoarele.

¹⁷ Oancea I. Drept penal Partea generală. - București: Ed. Lumina-Lex, 2000, p. 285.

indiferent de natura lor, ele nefiind exceptate *de plano* de la răspunderea penală pe considerentul că ar fi persoane iresponsabile¹⁸.

De aceea, în cazul consumului de substanțe psihotrope sau narcotice, rațiunea nepedepsirii penale a unor astfel de fapte constă nu în existența stării de iresponsabilitate, ci în existența unui cumul de stări, situații care reclamă acest lucru. Din rațiuni de politică socială, apreciem că nu pedepsirea consumatorilor de droguri poate stopa sau limita consumul de droguri, ci eradicarea faptelor legate de circulația substanțelor psihotrope și narcotice, coroborat cu măsuri de dezințoxicare ori de tratare medicală de specialitate a consumatorilor.

Concluzii și recomandări

Fără a emite pretenții la o soluționare exhaustivă a tuturor problemelor științifice, considerăm că această lucrare constituie doar una din etapele de rezolvare a obligațiilor asumate de România, prin semnarea convențiilor internaționale de a intensifica lupta împotriva *traficului și consumului ilicit de droguri*, apărând în primă instanță sănătatea publică a cetățenilor săi și nu în ultimul rând, contribuind astfel la uriașul efort depus de comunitatea internațională pentru stăpânirea fenomenului toxicomaniei.

În urma cercetării, au fost sintetizate următoarele **concluzii în plan teoretic și practic**:

1. *Traficul ilicit de droguri* este o activitate criminală foarte lucrativă, cu caracter supranațional, care acționează în conformitate cu legile economiei de piață, având drept scop imediat alimentarea centrelor de consum și ca finalitate, obținerea unor profituri ilegale fabuloase ceea ce presupune, în mod justificat, interesul statului de a-și orienta, în mod cât mai eficient, propria politică în lupta antidrog, pentru apărarea sănătății propriilor cetățeni și salvarea valorilor socio-morale. Anchetele efectuate de organismele naționale, internaționale cât și de autor atribuie *traficului de droguri* următoarele *caracteristici* generale: caracterul comercial și organizat, caracterul clandestin, riscul, legătura cu mediile criminale, individual și internațional. Cercetările în domeniu au demonstrat că fiecare stat (chiar și colectivitățile sociale din interiorul unei țări) are anumite „*particularități*“, ceea ce presupune o atentă și complexă analiză și concretizare a celor trei vectori care constituie structura fenomenului aflat în discuție și anume: drogul – individul – societatea;

2. Esența criminalității creată de droguri, prin consecințele sale de ordin social, economic, medical, cultural și politic o regăsim în prejudiciile considerabile cauzate nu numai intereselor de stat, dar și celor ale societății, prin

¹⁸ Micuț I. Aspecte teoretice și practice referitoare la aplicarea legii nr. 143/2000 privind combaterea traficului și consumului ilicit de droguri // Revista Dreptul, nr. 1, 2002, p. 157.

aceea că atentează la viața și sănătatea cetățenilor, influențând în mod demoralizator conștiința și comportamentul acestora;

3. Toxicomania este ecuația unui flagel manifestându-se întotdeauna la interferența mai multor componente: *drog, mediu, individ*. Precizăm faptul că este vorba despre „mediul“ socio-familial și „individ“ ca personalitate deficitară;

4. Cât privește *noțiunea juridică* de drog, în urma analizei opiniilor emise de majoritatea experților și specialiștilor în domeniu, ne-am oprit la următoarea formulare care sintetizează ultimele rezultate ale cercetărilor întreprinse pe plan mondial în sectoarele medical, științific și social în scopul definirii cât mai exacte a acestuia, agreeată și de „Comitetul O.M.S. al experților în farmacodependență“. Ca atare se consideră ca fiind drog „*orice substanță care introdusă în organism îi poate modifica acestuia percepția, umorul, comportamentul sau funcțiile sale cognitive ori motrice*“. Firește, aceasta este o definiție în sens larg, însă pentru ca o substanță sau un produs să poată fi calificată din punct de vedere juridic, ca fiind drog, în afara îndeplinirii cerințelor de mai sus, necesită și identificarea sa *obligatorie*, pe unul din tabelele convențiilor ONU din 1961, din 1971 sau din 1988.

5. Problema traficului și circulației ilegale de droguri și substanțe narcotice este foarte gravă, întrucât generează pierderi enorme de natură umană și materială. De aceea, lupta societății contra flagelului secolului – circulația drogurilor – necesită și identificarea sa *obligatorie*, pe unul din tabelele convențiilor ONU din 1961, din 1971 sau din 1988.

- a) profilaxia;
- b) urmărirea penală;
- c) tratarea persoanelor afectate de narcomanie;
- d) acordarea unui sprijin social persoanelor afectate de narcomanie.

6. Baza legală actuală a preocupărilor comunitare în lupta împotriva drogurilor este reprezentată de prevederile Tratatului de la Amsterdam (1999) referitoare la: *cooperarea internațională* (Titlul V al Tratatului U.E.); *lupta împotriva traficului ilegal de droguri* (Titlul VI) și *prevenirea toxicomaniei* (Titlul XII al Tratatului U.E.). Principalul element novator al Tratatului U.E. se regăsește în art. 29 din Titlul VI care vizează asigurarea pentru europeni a unui nivel ridicat de protecție într-un „*spațiu de libertate, securitate și justiție*“.

7. Analiza infracțiunilor privind combaterea traficului și consumului ilicit de droguri a permis elucidarea unor probleme actuale ale teoriei și practicii judiciare în materie. În această ordine de idei, referitor la „*unele aspecte legate de competența teritorială*“ s-a propus de lege ferenda ca în Legea nr. 143/2000 să se introducă art. 25 (3).

8. Este necesar și totodată rațional să fie schimbat, prin lege, termenul de *reținere* a persoanelor bănuite de săvârșirea unor infracțiuni legate de droguri de la 24 ore la 72 ore. În acest sens s-a propus de **lege ferenda ca art. 144, alin. 1 din CPP** să fie modificat.

9. *Percheziționarea* domiciliilor persoanelor cercetate în dosare privind drogurile, a locurilor unde se produc, fabrică etc., precum și a localurilor în

care se consumă droguri să fie permisă pe timp de zi, dar și de noapte, cu autorizarea scrisă a parchetului teritorial competent și înainte de începerea urmăririi penale. În cazul infracțiunilor flagrante, această aprobare să nu mai fie necesară. În acest context s-a propus de **lege ferenda ca art. 24 din Legea nr. 143/2000** să aibă un nou conținut.

10. Practica judiciară a evidențiat că instituția *investigatorului acoperit* introdusă prin Legea nr. 143/2000 prezintă o serie de lacune referitoare la: „*noua sa identitate*”, „*activitățile concrete pe care le poate desfășura*”; „*ac-tul în care se materializează și valorifică activitatea acestuia*”; „*protecția identității sale*” propunându-se cu titlul de lege ferenda introducerea în Legea nr. 143/2000 a art. 22 (3); (4) și (5).

11. Pentru prevenirea abuzului de stupefiante și substanțe psihotrope, asigu-rarea identificării cu promptitudine a toxicomanilor, educarea postcură, readapta-re și reinserția socială a acestora, întrucât legislația actuală în materie tace ori este incompletă s-a propus legiuitorului, de **lege ferenda**, adoptarea unor noi dis-poziții referitoare la: *dezintoxicarea în cazul în care toxicomanul execută o pe-deapsă privativă de libertate* (în conformitate cu cele trei mari Convenții privind drogurile), reformularea art. 30 din Legea nr. 143/2000, *impunerea curei de dezintoxicare*, prin introducerea art. 27¹ în aceeași lege, *sancționarea neefectuării curei de dezintoxicare*, prin introducerea în Legea 143/2000 a art. 27².

12. Activitățile specifice ce se întreprind pentru sporirea eficienței luptei împotriva traficului ilicit de droguri, identificarea și administrarea probelor presupun obținerea unor *informații, date referitoare la fapta săvârșită și au-torul ei, locul, modul de operare*, în urma cercetării ce se efectuează la fața locului, realizării flagrantului, dispunerea de constatări tehnico-științifice și expertize, care permit în final efectuarea urmăririi penale propriu-zise.

Conținutul de esență al lucrării a fost reflectat în următoarele publicații:

1. Alecu Gh. *Comunitatea și lupta împotriva drogurilor*//revista Curierul judiciar nr. 3-4, Chișinău 2001, p. 42-50.

2. Drăgan J., Alecu Gh., Țipișcă M. *Dreptul drogurilor*. - Constanța: Edi-tura Dobrogea, 2001, p. 156.

3. Alecu Gh. *Pentru o nouă politică națională în lupta împotriva trafficu-lui ilicit de droguri*//Teze de referat la a VIII-a sesiune de comunicări științifice a cadrelor didactice, Facultatea de Drept Constanța, Universitatea Spiru Haret, Constanța: Editura Europolis, 2001, p. 216-222.

4. Alecu Gh. *Drogurile-flagelul umanității ce amenință permanent. Strategii internaționale contra toxicomaniei*//Teze de referat la a IX-a sesiune de comunicări științifice a cadrelor didactice, Constanța: Editura Europolis, 2002, p. 250-261.

5. Alecu Gh. *Traficul și consumul de droguri – o amenințare continuă. Evoluție și preocupări în județul Constanța*//Teze de referat la a IV-a Confe-riință națională a A.N.T.J.R., 25-28.04.2002, Brașov, p. 78-97.

6. Alecu Gh. *Strategii internaționale contra toxicomaniei*// Simpozionul științific internațional “Realități și perspective în criminalistică”, București, 29.10.2002, Tipografia SC Luceafărul SA, p. 268-270.
7. Alecu Gh. *Regimul executării pedepsei cu închisoarea și evoluția acestuia după 22 decembrie 1989, cu specială referire la persoanele care au săvârșit infracțiuni încălcând dispozițiile legale privitoare la droguri. Propuneri de lege ferenda*// Teze de referat la a V-a Conferință Națională a A.N.T.J.R., Constanța, 22-25.06.2002, p. 146-158.
8. Alecu Gh. *Strategii internaționale contra toxicomaniei; Un posibil vaccin antidrog?*// Rezumatele comunicărilor Simpozionului științific internațional “Știința universitară la începutul mileniului III”, Chișinău, 15.10.2002, Tipografia Reclama, Editura Pontos, 2002, p. 24-25.
9. Macovei L., Alecu Gh. *Traficul și consumul de droguri – flagelul umanității ce amenință permanent*// Rezumatele comunicărilor Simpozionului științific internațional „Știința universitară la începutul mileniului trei”, Chișinău, 15.10.2002, Editura Pontos, p. 34-35.
10. Alecu Gh. *Traficul și consumul de droguri în România*// Revista Curierul judiciar, nr. 3-4, Chișinău, 2002, p. 99-104.
11. Alecu Gh. *Drogurile – fenomen tragic al lumii contemporane*// Revista Avocatul poporului nr. 10-12, Chișinău 2002, p. 26-29.
12. Alecu Gh. *Investigatorul acoperit*// Revista Avocatul poporului nr. 3-4 Chișinău, 2003, p. 24-26.
13. Alecu Gh. *Elemente metodologice de investigare a traficului și consumului ilicit de droguri*// Revista Avocatul poporului, nr. 8, Chișinău, 2003, p. 8-11.
14. Alecu Gh. *Investigatorul acoperit-subiect judiciar oficial în viziunea Legii nr. 143/2000*// Teze de referat la a X-a Sesiune științifică a cadrelor didactice din Universitatea Spiru Haret Facultatea de Drept, Constanța, Editura Europolis, Constanța, 2003, p. 183-189.
15. Alecu Gh. *Drogurile licite*// Revista Timona, nr. 83, Constanța, 2003, p. 6-7.
16. Alecu Gh. *Constatarea și probarea stării de intoxicare alcoolică voluntară*// Revista Criminalistica, nr. 5, București, 2003, p. 34-37.
17. Alecu Gh. *Manual de educație antidrog*. - Constanța: Editura C.N.A.P.M.C.-S.A., 2003, p. 87.
18. Alecu Gh. *Investigarea modurilor de operare ale traficanților de droguri*// Rezumatele comunicărilor Simpozionului științific internațional „Particularități ale cercetării la fața locului”, București, 28-29.10.2003, Editura Tipografia SC Luceafărul SA, p. 181-192.

Cuvinte-cheie: *Drog, substanță narcotică, precursori, inhalanți chimici toxici, substanțe chimice esențiale, toxicomanie, sevraj, trafic, consum ilicit de droguri, substanță psihotropă, investigator acoperit, livrare supravegheată.*

SUMMARY

Alecu Gheorghe. The crimination of drug traffic and illegal use of drugs.

Dissertation thesis for the scientific degree of a PhD in Law, specialization 12.00.08 – Criminal Law and Criminology.

Free International University of Moldova (U.L.I.M.), Chişinău, 2004. Manuscript.

The thesis is dedicated to the judicial, thoroughly scientific analysis of crimes connected to the fight against drug traffic and illegal drugs consumption in Romania and in the Republic of Moldova and also to some solutions to current problems of judicial theory and practice. The analysis has also focused on the judicial treatment applied to drugs and psychotropic substances according to the international conventions and the subsequent amendments which regulate the field under study.

The investigation and analysis of the legislative premises were based on the study of the existent laws. The methods used are historical, judicial, logic, doctrinaire and jurisprudential, combined with the international tradition. The following categories have been used as direct sources: provisions of the Romanian Criminal Code, The Criminal Code of the Republic of Moldova, The Romanian Criminal Procedure Code, laws adopted in Romania and in the Republic of Moldova, ruling of the Supreme Court of Justice of the Republic of Moldova, decrees of the Romanian Government, ministerial decrees and International Conventions specific to the field under study.

The thorough and well-founded research of the multiple types and forms of legal and illegal drugs, of the legal and illegal drugs consumption and of the consequences of drugs consumption shows the necessity of preventing and fighting against drug traffic and illegal drugs consumption. Therefore, the eradication of the crimes connected to the circulation of psychotropic substances and narcotics must concern both the state organs and the whole society.

The analysis of legislation and judicial practice in the criminal field of Romania and the Republic of Moldova, the practical experience gathered in the last three decades by the Romanian Police Forces, the quality of founder member of the Romanian Antidrug Foundation, the National Association Young Jurists and of the Romanian Association of Criminologists have allowed the author to formulate proposals for law which deal particularly with the crimes subjects, the facilitation of investigations, the treatment for drug addicts, the protection of judicial organs etc., in order to create mechanisms for an efficient and balanced cooperation among all the organs that fight against this scourge.

РЕЗЮМЕ

Алеку Георге. Уголовная ответственность за незаконный оборот и потребление наркотиков. Диссертация на соискание ученой степени доктора юридических наук по специальности 12.00.08 – Уголовное право, криминология, пенитенциарное право.

ULIM, Кишинэу, 2004. Рукопись. Работа посвящена юридическому анализу преступлений связанных с незаконным оборотом и потреблением наркотиков, а также освящению актуальных проблем теории и практики применения этого вида законодательства. Анализ затронул и положения международных конвенций, которые содержат определения наркотических средств и психотропных веществ, меры контроля за ними.

Исследование и анализ норм права был осуществлен на основе действующего законодательства с использованием следующих методов: исторического, сравнительно-правового, логического и др., а также положения доктрины правоприменительной практики, международных традиций.

В качестве основных источников были использованы положения Конституции Румынии, принятой в декабре 1991 года, уголовные и уголовно-процессуальные кодексы Румынии и Молдовы, постановления Высшей Судебной Палаты Республики Молдова, постановления Правительства Румынии, соответствующие международные конвенции.

Полное и всестороннее исследование всех разновидностей наркотиков, последствия их потребления обуславливает необходимость предупреждения и борьбы с незаконным оборотом и потреблением наркотиков. Профилактика незаконных операций с наркотическими средствами и психотропными веществами должна стать первоочередной задачей не только соответствующих органов государства, но и всего общества в целом.

Анализ уголовного законодательства и правоприменительной практики Румынии и Молдовы, более чем 30-летний опыт работы автора в полиции, а также деятельность в качестве учредителя Фонда «Антидрог», Национальной Ассоциации Криминалистов Румынии, позволили сформировать предложения по дополнению действующего законодательства, в частности, относительно субъектов этих преступлений, улучшению процесса расследования, лечения наркоманов, эффективной деятельности судебных и других органов, в целях создания эффективных механизмов в деятельности всех органов в борьбе с указанным социальным злом.